

රජයේ ඉඩම් සහ ඉඩම් පිළිබඳ
නීති අත්පොත
2015

මෙය පුද්ගලික ඉඩමකි.

හෙවිල් ව්‍යාපෘතියක් සඳහා වෙන් කර ඇත.

ඇතුළුවීම තහනම්.

THIS IS A PRIVATE LAND.

RESERVED FOR A HOTEL PROJECT.

TRESPASSING PROHIBITED.

නීතිය හා සමාජ භාරය

ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ වැඩ සටහන

රජයේ ඉඩම් සහ ඉඩම් පිළිබඳ
නීති අත්පොත
2015

නීතිය හා සමාජ භාරය
නො. 03, කින්නි ටොරසය,
කොළඹ 08

ඇගයීම:

නීතිය හා සමාජ භාරයේ ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ වැඩසටහනේ පරිශ්‍රමය සාර්ථක කිරීම පිණිස නෛතික පර්යේෂණ කටයුතු වලින් ලබාදුන් සහයෝගය සඳහා බිනෙන්ට්‍රි පෙරේරා මෙනෙවියටද, කතෘත්වය සඳහා දායක වූ නීතිඥ දිනුශිකා දිසානායක මහත්මියටද, විශ්ලේෂණය සඳහා දිල්හාරා පතිරණ මෙනෙවියටද, නීතිඥ ශෙවොන් ගුණවර්ධන මහතාටද අතිශයින් ස්තූතිවන්ත වෙමු.

© මෙම ලේඛනයේ අන්තර්ගතය හෝ එහි කොටස් වාණිජ නොවන පරමාර්ථයන් සඳහා පමණක් උපුටා ගැනීම හා පිටපත් කිරීමට ලේඛනය හා එහි ප්‍රකාශක නියමාකාරයෙන් හඳුන්වා දීමෙන් අනතුරුව සිදු කිරීමට අවසර දී ඇත.

පිටකවරයේ ඡායාරූපය:

ශ්‍රී ලංකාව

ප්‍රකාශක:

නීතිය හා සමාජ භාරය,
3, කින්සි ටෙරසය,
කොළඹ 00800,
ශ්‍රී ලංකාව.
දුරකථන : +94 (0) 11 268 48 45
ෆැක්ස් : +94 (0) 112686843
වෙබ් : www.lawandsocietytrust.org

- පටුන -

1. රජයේ ඉඩම් යනු මොනවාද?
2. රජයේ ඉඩම් සැබවින්ම හිමි කාටද?
3. මධ්‍යම ආණ්ඩුව සහ පළාත් සභාවල බලතල
4. ඔබට රජයේ ඉඩම්වලට කාලාවරෝධය අයිතිය ප්‍රකාශ කළ හැකිද (දිගු කාලීන භාවිතය හේතුවෙන් අත්පත් කරගැනීම)?
5. රජයේ ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම
6. රජයේ ඉඩම්වලට බලපත්‍ර
7. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍ර
 - i. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම
 - ii. බලපත්‍රලාභී ඉඩම් ආරක්ෂා කිරීම
 - iii. බලපත්‍රයක් අළුත් කිරීම
 - iv. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ වන බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීම
 - v. නෙරපීම
 - vi. වන්දි ගෙවීම
 - vii. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ඉඩම් අත්සතු කිරීම
 - viii. බලපත්‍ර හිමියන්ගේ අයිතිවාසිකම්
 - ix. බලපත්‍රලාභී ඉඩම් සඳහා පසු අයිතිය
 - x. බලපත්‍රලාභී ඉඩම් ඔප්පුවකින් පැවරීම
 - xi. බලපත්‍රයක් පවරාදීම (අයිතිය අත්හැරීම)
8. රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍ර
 - i. නිකුත් කිරීමේ අධිකාරිය
 - ii. රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍රයක පසු අයිතිය
 - iii. බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීම
9. රජයේ ඉඩම් සඳහා දීමනා පත්‍ර
 - අ. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ඉඩම් දීමනා පත්‍ර
 - අ. බලපත්‍රයක් දීමනා පත්‍රයකට පරිවර්තනය කිරීම
 - ආ. දීමනා පත්‍රයක් යටතේ රජයේ ඉඩම් අත්සතු කිරීම
 - ඇ. දීමනා පත්‍රයක් සඳහා ඉඩමක් මැනීම
 - ඈ. දීමනා පත්‍ර කොන්දේසි
 - ඉ. අභියාචනයන්
 - ආ. රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ ඉඩම් දීමනාපත්‍ර
 - අ. දීමනාපත්‍රයක් යටතේ ලබාදෙන ඉඩම් කොටස් කිරීම
 - ආ. දීමනා පත්‍රයක් අවලංගු කිරීම
10. ඉඩම් ප්‍රදාන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත
 - අ. දීමනා පත්‍ර කොන්දේසි
 - ආ. දීමනා පත්‍ර ලබාගත හැක්කේ කාටද
 - ඇ. ඔප්පු මගින් පැවරීම
 - ඈ. දීමනා පත්‍රයක සත්‍ය බව තහවුරු කිරීම
 - ඉ. අනුප්‍රාප්තිකයෙක් (පසු අයිතිය හිමිවන්නෙක්) නම් කිරීම
 - ඊ. දීමනා පත්‍රයක් උරුමකර ගැනීම
11. වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වන්දි ගෙවීම
12. මාර්ග ඉදිකිරීම

13. රජයේ ඉඩම් බෙදා දීම
14. රජයේ ඉඩම්වලින් භුක්තියෙන් පිටමං කිරීම/ පෞද්ගලික තැනැත්තෙක් රජයේ ඉඩමක් අනවසරයෙන් අල්ලාගත සිටී නම් රජයට කළ හැක්කේ කුමක්ද?
15. රජයේ ඉඩම්වලට අන්තර්ගත දෑ
16. නිසි බලධාරියෙක් යනු
17. අත්හැරදමන ලද රජයේ ඉඩම්

පනත්

- 1950 අංක 9 දරන ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ පනත
- 1979 අංක 43 දරන ඉඩම් ප්‍රදාන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත
- 1887 අංක 4 දරන ඉඩම් පුනර්ග්‍රහණ ආඥාපනත
- 1935 අංක 19 දරන ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත
- ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම
- 1979 අංක 23 දරන ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරි පනත
- 1988 අංක 56 දරන ජාතික පාරිසරික පනත
- 1971 අංක 22 දරන කාලාවරෝධ ආඥාපනත
- 1979 අංක 7 දරන රජයේ ඉඩම් (භුක්තිය නැවත පවරා ගැනීමේ) පනත
- 1947 අංක 8 දරන රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත
- 1840 අංක 12 දරන රජයේ ඉඩම්වලට අනවසරයෙන් පිවිසීම පිළිබඳ ආඥාපනත
- 1861 අංක 10 දරන මහා මාර්ග ආඥාපනත

රජයේ ඉඩම් සහ ඉඩම් පිළිබඳ නීති

රජයේ ඉඩම් යනු මොනවාද?

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම්වලින් 80%කට වැඩි ප්‍රමාණයක් රජය සතු වේ. ඉතිරි කොටස පුද්ගලික පාර්ශ්වයන් සතු වේ. රජයේ අනවසර ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ, සියලුම මුඩු ඉඩම්, කැලෑ ඉඩම්, පදිංචි වී නොමැති ඉඩම් සහ වගා නොකළ ඉඩම් වල අයිතිය එයට පටහැනි භාවයක් ඔප්පු කරන තෙක් රජයට අයත් බවට (7 වන වගන්තිය) පූර්ව උපකල්පනය කරන අතර, වසර 30 කට වඩා වැඩි කාල පරිච්ඡේදයක් පුරා රජය විසින් බාධාවකින් තොරව හිමිකම් කියන ලද සියලුම කුරුඳු ඉඩම් වල අයිතිය රජය විසින් දරනු ලබන බවට සැලකේ (6 වන වගන්තිය).

රජයේ ඉඩම්, ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ පාලනය කරනු ලබන අතර, ඉඩම් කොමසාරිස්වරයාගේ විෂය පථය යටතට ගැනේ. ඉඩම් කොමසාරිස්වරයා සිය බලතල දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) පවරනු ලබයි.

රජයේ ඉඩම් සඳහා දීමනා පත්‍ර ලබා දෙන්නේ කෙසේද, නීති විරෝධීව එම ඉඩම් අල්වා ගන්නා පුද්ගලයන්ගෙන් ඒවා ආරක්ෂා කර ගන්නේ කෙසේද, රජයේ ඉඩම් නියාමනය, පාලනය සහ කළමනාකරණය කරන්නේ කෙසේද යනාදියට නීති සහ ප්‍රඥප්ති කිහිපයක් අදාළ වේ.

රජයට සිය භාරයේ ඇති ඉඩම් භාවිතා කිරීම සඳහා අවසර ලබා දිය හැක. මෙය බලපත්‍ර මගින් එකවර පූර්ණ හිමිකම් ප්‍රදානය කිරීම (උදාහරණ ලෙස ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවට ඉඩමක් එක්වර පූර්ණ වශයෙන් සංවර්ධන මණ්ඩලය සතුව ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසන් සභාවට අයත් වසර 99ක බදු කාලයක් සහිත තේ සහ රබර් ඉඩම් පවති) ඉඩම් බදු දීම සිදුකළ හැකිය.

රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඉඩම් ප්‍රදානය කිරීම සහ පවරාදීම, එවැනි ඉඩම් සඳහා දීමනා පත්‍ර සැපයීම, හා කළමනාකරණය, මෙන්ම වෙරළ අද්දර ඉඩම් පාලනය කිරීම, සහ වැව් සහ පොදු ඇළවල ජලය භාවිතය සම්බන්ධ රෙගුලාසි සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරයි.

රජයේ ඉඩම් සැබවින්ම හිමි කාටද?

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් සලකනු ලබන්නේ රජය විසින් රජයේ ඉඩම් ජනතාව වෙනුවෙන් පාලනය කරමින් සිටින බවයි. (අංක 26A -36/2003 දරන ඉඩම් හිමිකාරිත්වය නිර්ණය කිරීමේ විශේෂ ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත)

මධ්‍යම ආණ්ඩුව සහ පළාත් සභාවල බලතල

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි 13 වන සංශෝධනයට අනුව, ඉඩමක් පිළිබඳව හෝ ඉඩමට අදාළ අයිතිය, ඉඩම් භුක්තිය, ඉඩම් පවරාදීම සහ අන්සතු කිරීම, ඉඩම් භාවිතය,

ඉඩම් නිරවුල්කිරීම සහ ඉඩම් වැඩිදියුණු කිරීම ආදී සියල්ලම පළාත් සභාවන් සඳහා වෙන් වූ කාර්යයන්ය (පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙහි 18 වන අයිතමය).

කෙසේවෙතත්, රජයේ ඉඩම් මධ්‍යම රජය සතු වේ. රජයේ ඉඩම් අත්සතු කළ හැක්කේ ජනාධිපතිවරයාගේ මුද්දරාව යටතේ පමණි (13 වන සංශෝධනයේ 2 වන පරිශිෂ්ටය). ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට අනුව රජයේ ඉඩම් පළාත්බද මහාධිකරණ විෂය පථයෙන් බැහැරව පවතියි. අධිකරණය විසින් පිළිගෙන ඇත්තේ සීමිත අවස්ථාවන්හි, (ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අංක 21/2013) එනම්, පළාත් සභා ලැයිස්තුවෙන් සලසා දී ඇති බලතලවලදී හැර, මධ්‍යම රජය විසින් රජයේ ඉඩම් සම්බන්ධ ස්වකීය නීතිය පළාත් සභාවලට පවරා දී නොමැති බවයි.

ඔබට රජයේ ඉඩම්වලට කාලාවරෝධය අයිතිය ප්‍රකාශ කළ හැකිද (දිගු කාලීන භාවිතය හේතුවෙන් අත්පත් කරගැනීම)?

පෞද්ගලික පාර්ශ්වයන්ට රජයේ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් කාලාවරෝධ අයිතිය ප්‍රකාශ කළ නොහැක. පෞද්ගලික ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් මෙම තත්ත්වය වෙනස් වේ - වසර 10ක අඛණ්ඩ, නිර්බාධී, ප්‍රතිවිරෝධී භුක්තිය මඟින් පුද්ගලික ඉඩම් සඳහා කාලාවරෝධී හිමිකම් අයිතිය ප්‍රකාශ කිරීමට අවස්ථාව සැලසේ (කාලාවරෝධී ආඥාපනතෙහි දක්වා ඇති අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත) .

නමුත් මෙය රජයේ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් අදාළ නොවේ (රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත, 103 වගන්තිය). පෞද්ගලික පාර්ශ්වයකට කිසිදිනක රජයේ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් කාලාවරෝධී අයිතිය ප්‍රකාශ කළ නොහැක (කාලාවරෝධ ආඥාපනත, 15වන වගන්තිය). මෙය සියලුම රජයේ ඉඩම් වලට අදාළ වන අතර (1947 වසරේ රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත බලාත්මක වීමෙන් අනතුරුව), ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනත යටතේ රජය විසින් පවරා ගන්නා ලද ඉඩම්, හෝ ඉඩම් පුනර්ග්‍රහණ ආඥාපනත යටතේ නැවත අත්පත් කරගත් ඉඩම් සඳහා ද අදාළ වේ.

රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත (52 සහ 53 වගන්ති) මඟින් පැහැදිලිව සඳහන් කරනු ලබන්නේ භාවිතය හෝ භුක්තිය මඟින් රජයේ රක්ෂිතයන් සඳහා පුද්ගලයෙකුට හිමිකම් ලබාගත නොහැකි අතර, එවැනි රක්ෂිතයන් සම්බන්ධයෙන් සිදුකරන ලද වැඩිදියුණු කිරීම් සඳහා වන්දි පවා ලබා ගත නොහැකි බවයි. රජයේ රක්ෂිතයන්ට නීති විරෝධී ලෙස අනවසරයෙන් ප්‍රවේශ වන්නන් මෙම පනත යටතේ වහාම පිටමං කළ හැකිය (54 වගන්තිය).

රජයට එරෙහිව කාලාවරෝධය ක්‍රියාත්මක නොවන බැවින්, රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත සහ කාලාවරෝධ ආඥා පනත ප්‍රකාරව, හේන් ඉඩම්/කපා පුළුස්සා දැමූ වගාවන් වල නීති විරෝධී පදිංචිකරුවන්ට එවැනි ඉඩම් සඳහා කාලාවරෝධය මත හිමිකම් ඉදිරිපත් කළ නොහැක.

බලපත්‍රයක් සතු වුවද කිසිදු පුද්ගලයෙකුට රජයේ ඉඩම් සම්බන්ධ කාලාවරෝධ හිමිකම ග්‍රහණය කර ගත නොහැක (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, 161 වගන්තිය).

රජයේ ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම

රජයේ ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සහ අත්සතු කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත මඟින් කටයුතු කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරි පනත මගින්, කෘෂි කර්මාන්තය, ජල සම්පාදනය, වනාන්තර සහ වනජීවීන් ඇතුළත්ව පනතින් නියම කර ඇති සියලුම ක්ෂේත්‍ර මහවැලි අධිකාරිය යටතට ගැනේ.

වනාන්තර ඉඩම් යනුවෙන් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති ඉඩම් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මඟින් පාලනය කරනු ලබයි. දෙපාර්තමේන්තුවට නැවත අලුත් කළ හැකි බලපත්‍ර මත ඉඩම් නිදහස් කිරීම සිදුකළ හැකි වුව ද, එවැනි ඉඩම් දීර්ඝ කාලීන බදු මත අත්සතු කිරීම සිදු කිරීමේ බලතල දෙපාර්තමේන්තුව සතු නොවන අතර, දැඩි සංචිතයන් හෝ රක්ෂිතයන් කිසිදු අයුරකින් නිදහස් කළ නොහැක. ඉඩම මහජන කාර්යයක් සඳහා අවශ්‍ය වුව ද, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට අදාළ රේඛීය අමාත්‍යාංශයට ඉඩම නිදහස් කළ හැක්කේ ජාතික පාරිසරික පනතෙහි දක්වා ඇති පාරිසරික අවශ්‍යතා සපුරාලීමෙන් අනතුරුව (ජාතික පාරිසරික පනතෙහි නිශ්චිතව දක්වා ඇති ව්‍යාපෘති සඳහා).

රජයේ ඉඩම් සඳහා බලපත්‍ර

1. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍ර
2. රජයේ ඉඩම් යටතේ බලපත්‍ර

රජයේ ඉඩම්වල පදිංචි වීම සඳහා පෞද්ගලික පාර්ශ්වයන්ට බලපත්‍ර ප්‍රදානය කළ හැකිය. මෙම බලපත්‍ර ලබා දෙන්නේ යම් යම් කොන්දේසි මතය. බලපත්‍රය, බලපත්‍ර හිමියාට පෞද්ගලික වන අතර, ඔහුගේ මරණයෙන් පසු, නීතියේ විධිවිධාන පරිදි ඔහුගේ නාමිකයාට හෝ අනුප්‍රාප්තිකයාට පැවරිය හැක.

1. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනතෙහි බලපත්‍ර

මෙම බලපත්‍ර ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ප්‍රදානය කෙරේ (මින්මතු ඉඩම් සංවර්ධන බලපත්‍ර යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන). ඉඩම් වගා කිරීමේ සහ සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත් බලපත්‍ර නිකුත් කරනු ලබන අතර, ඉඩමෙහි පදිංචි වීම/හෝ ඉඩම වගාකිරීම වැනි යම් යම් කොන්දේසි මත නිකුත් කරනු ලබයි.

ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත් බලපත්‍ර:- ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනතෙහි 19 වන වගන්තිය (111 පරිච්ඡේදය) යටතේ නිකුත් කරනු ලැබේ. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත් බලපත්‍රලාභීන්ව ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා/දිසාපතිවරයා(දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) විසින් ඉඩම් කව්චේරියේ දී තෝරා ගනු ලබයි. වාර්ෂික ගාස්තු ගෙවීමෙන් පසුව ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා/දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) විසින් ඒවා වාර්ෂිකව අලුත් කිරීම සිදුකරයි.

බලපත්‍රලාභී ඉඩම් ආරක්ෂා කිරීම:- බලපත්‍රයක්/ආරක්ෂිත භූමි කොටසක් යටතේ ප්‍රදානය කරනු ලබන ඉඩම්, අල්ලා ගැනීම හෝ අධිකරණ නියෝගයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන්

විකිණීම සිදු කළ නොහැකිය (39 වගන්තිය). පනතෙහි දක්වා ඇති සීමිත අවස්ථාවන්හි දී හැර ඒවා බද්දට දීම හෝ උකස් කිරීම සිදුකළ නොහැකිය (43 වගන්තිය).

බලපත්‍රයක් අළුත් කිරීම:- ඒවා සාමාන්‍යයෙන් වාර්ෂිකව අළුත් කරනු ලබයි. බලපත්‍රයක් අළුත් කිරීම සිදුකරන්නේ ද නැතහොත් බලපත්‍රයක් ඉඩම් දීමනා පත්‍රයක් බවට පරිවර්තනය කරන්නේ ද යන තීරණය දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) සතු වේ. මධ්‍යම පන්තික යෝජනා ක්‍රමය, ස්වර්ණභූමි යෝජනා ක්‍රමය ආදී ඉඩම් ප්‍රදානය කිරීමේ යෝජනා ක්‍රම කිහිපයක් කලින් කලට ක්‍රියාත්මකව ඇත. දීමනා පත්‍රයෙහි කොන්දේසිවලට යටත්ව, රජයේ දීමනා පත්‍ර මඟින් ප්‍රදාන ලාභියාට හිමිකම් අයිතිය ලබා දෙයි.

ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත් බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීම:- බලපත්‍රයෙහි කොන්දේසි හා අනුකූල නොවීම මත බලපත්‍රයක් අවලංගු කළ හැකිය. (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, 109 - 110 වගන්ති). බලපත්‍රයෙහි කොන්දේසියක් උල්ලංඝනය කර තිබෙන්නේ ඇයිද යන්නට හේතු පෙන්වන ලෙස දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) බලපත්‍රලාභියා වෙත නිවේදනයක් නිකුත් කළ හැකිය. නිවේදනය නිකුත් කිරීමෙන් පසු බලපත්‍රලාභියාට, බලපත්‍ර කොන්දේසියක් උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධ හේතු දැක්වීම පිණිස පෙනී සිටින ලෙස නියෝග කළ පසු (106 වගන්තිය),

බලපත්‍රලාභියා පෙනී සිටීමට අපොහොසත් වුවහොත්:- 109 වගන්තිය යටතේ බලපත්‍රය අවලංගු කෙරේ. බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීමට නිර්දේශ කිරීම, නිවේදනයෙහි දක්වා ඇති දින සිට, දින 28කට පසු සිදු කළ යුතුය. දිසාපතිවරයාගේ (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ) තීරණය අවසන් තීරණය වන අතර, බලපත්‍ර ලාභියා හේතු දැක්වීමට අපොහොසත් වුවහොත් අභියාචනා කිරීමට නොහැකිය.

බලපත්‍රලාභියා පෙනී සිට බලපත්‍රය අවලංගු නොකිරීමට හේතුව ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් (නිවේදනයෙහි සඳහන් දින හෝ එකී නිශ්චිත දින සිට දින 14ක් ඇතුළත):- දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) විසින් ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ගන්නා නියෝගය බලපත්‍රලාභියාට බාර දීම සිදුකරන අතර ඉඩමෙහිද ප්‍රදර්ශනය කරනු ඇත (112 වගන්තිය). එවැනි නියෝගයක් සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍ර ලාභියෙකුට ඉඩම් කොමසාරිස්වරයා වෙත අභියාචනා කිරීමේ අයිතිය පවතී (113 වගන්තිය).

ඉහත සඳහන් කටයුතු සඳහා නියෝජිතයෙක් හරහා ඉදිරිපත් වීමේ අයිතිය බලපත්‍රලාභියෙකු සතු වේ.

නෙරපීම:- බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීමෙන් පසුව, බලපත්‍රලාභියාව ඉඩමෙන් නෙරපන ලෙස මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයකින් ඉල්ලා සිටිය හැකිය. (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනතෙහි 125 වගන්තිය යටතේ සංකීර්ණ නඩු). මහේස්ත්‍රාත්වරයාගේ නියෝගය සම්බන්ධයෙන් අභියාචනාධිකරණයට අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කිරීමේ අයිතිය ඇත. (126 වගන්තිය).

වන්දි ගෙවීම:- දීමනා පත්‍රයක් අවලංගු කර ඇති විට වන්දි ගෙවීම පිනිස පනතෙන් විධිවිධාන සලසා නැත.

ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත් බලපත්‍රයක් යටතේ ඉඩම් අත්සතු කිරීම:- දිසාපතිවරයාගේ (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ) අවසරයකින් තොරව බලපත්‍රයක් යටතේ ප්‍රදානය කර ඇති

ඉඩමක් අත්සතු කළ නොහැක. අවසරයකින් තොරව අත්සතු කිරීමක් වලංගු නොවේ. එසේ අත්සතු කිරීමක් සිදුකරන්නේ නම්, එය බලපත්‍රයෙහි කොන්දේසියක් උල්ලංඝනය කිරීමක් වන බැවින්, බලපත්‍රලාභියාට ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත් බලපත්‍රය ද අහිමි වනු ඇත.

බලපත්‍රලාභීන්ගේ අයිතිවාසිකම්:- බලපත්‍රලාභියෙකුට තමාගේ ඉඩමට අනවසරයෙන් ඇතුල්වන්නෙකුට එරෙහිව දිස්ත්‍රික් අධිකරණයෙහි භුක්තිය පිහිටුවීමේ නඩුකරයක් ආරම්භ කළ හැකිය. බලපත්‍රලාභී ඉඩමකට නීති විරෝධී ලෙස අනවසරයෙන් ප්‍රවේශවන්නෙකුට එරෙහිව ප්‍රාදේශීය ලේකම් වරයාට/ දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ක්‍රියා මාර්ග ගත හැකිය.

බලපත්‍රලාභී ඉඩම් සඳහා පසු අයිතිය (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත 48-87 වගන්තිය):- බලපත්‍රලාභියෙකුට බලපත්‍රලාභී ඉඩමක් සඳහා අනුප්‍රාප්තිකයෙක් නම් කළ හැකිය. අනුප්‍රාප්තිකයා 3වන උපලේඛනයෙහි ලැයිස්තු ගත කර ඇති අයෙක් නොවන්නේ නම් (කලත්‍රයා හෝ ලේ ඥාතින් ආදී), අනුප්‍රාප්තිකයාට අනුමත කිරීමට සිදු වේ. නම්කළ තැනැත්තා විසින්, එනම්, බලපත්‍රලාභියා විසින් ඕනෑම අවස්ථාවක නම් කිරීම අවලංගු කළ හැකිය. (නම් කිරීම යනු වලංගු නොවන පවරා දීමක් නො වේ)

ඔහුගේ/ඇයගේ මරණයට පෙර, බලපත්‍රලාභියාට පුද්ගලයෙක් නම්කළ හැකි අතර, (දරුවෙක්/ලේ ඥාතියෙක් හෝ කලත්‍රයා) ඔහුගේ මරණයෙන් පසුව ඔහු බලපත්‍රයට හිමිකම් ලබයි. අවසන් කැමැති පත්‍රයක් රහිතව/අන්තිම කැමැති පත්‍රයක් නොලියා ඔහු මිය ගියහොත්, අනුප්‍රාප්තිය හිමිවන්නේ කාටද යන්න ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනතෙන් දක්වා ඇත. බලපත්‍රලාභියාගේ මරණයෙන් මාස 6ක් ඇතුළත දිසාපතිවරයා(දිස්ත්‍රික් බලේකම්වරයා) වෙතට අයදුම්කිරීමෙන් කලත්‍රයා හෝ ළඟම ඥාතියාට බලපත්‍රයෙහි අනුප්‍රාප්තිය හිමි වේ. එවැනි ඥාතිවරයෙකුට බලපත්‍රයක් නිකුත් කිරීම දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) විසින් සිදුකරනු ඇත.

බලපත්‍රලාභී ඉඩමක් පැවරීම:- දිසාපතිවරයාගේ (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ) අවසරයකින් තොරව, බලපත්‍රලාභී ඉඩමක් වෙනත් අයෙකුගේ බාරයට පැවරීම හෝ අත්හැර දැමීම සිදු කළ නොහැකිය (42 -47 වගන්ති). එවැනි පවරාදීමක් වලංගු නොවේ.

බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීම:- බලපත්‍රලාභියෙකුට ස්වකීය බලපත්‍රය රජය වෙත ආපසු බාර දිය හැකිය. එවන් අවස්ථාවක දී, හිමිකරුව ඉඩමෙන් තොරපා දමන ලෙසට ඉල්ලීම් කළ නොහැකිය (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, 125 වගන්තිය).

2. රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍ර

නිකුත් කිරීමේ අධිකාරිය:- රජයේ ඉඩම් වල පදිංචි වීම සඳහා මේ ආකාරයේ බලපත්‍ර ජනාධිපතිවරයා විසින් නිකුත් කරනු ලබයි (2(4) වගන්තිය). බලපත්‍රය, බලපත්‍රලාභියාට පෞද්ගලික වන අතර, ඒ යටතේ වන සියලුම අයිතිවාසිකම් බලපත්‍ර ලාභියාගේ/ප්‍රදානලාභියාගේ මරණයත් සමඟින් තීරණය වනු ඇත.

රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ බලපත්‍රයක පසු අයිතිය:- බලපත්‍රයක් නිකුත් කිරීම ප්‍රදාන ලාභියාට පෞද්ගලික වන්නේ නම්, ප්‍රදාන ලාභියාගේ මරණයත් සමඟ කිසිවෙකුට එහි අයිතිය ඉල්ලා සිටිය නොහැක. ඉඩම සහ බලපත්රය රජයට ආපසු හිමි වේ. ප්‍රදානලාභියා හරහා ඉල්ලීම් සිදු කරන කිසිවෙකුට ඉඩම පිළිබඳ හිමිකම හෝ, ඒ සම්බන්ධයෙන් සිදුකරන ලද වැඩි දියුණු කිරීම් සඳහා වන්දි හෝ ඉල්ලා සිටිය නොහැක. (16 වගන්තිය)

බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීම:- බලපත්‍රයෙහි කොන්දේසියක් උල්ලංඝනය වී ඇත් නම්, බලපත්‍රය අවලංගු කළ හැක. මෙය සිදුකරනු ලබන්නේ බලපත්‍ර කොන්දේසි උල්ලංඝනය වීමක් සිදුව ඇති බවට දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) අදහස් කරන අවස්ථාවක දීය. බලපත්‍රයක් අවලංගු කිරීමේ හේතුව මත වන්දි හිමි නොවේ (17 සහ 18 වගන්ති).

රජයේ ඉඩම් සඳහා දීමනා පත්‍ර

1. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ දීමනාපත්‍ර
2. රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ දීමනාපත්‍ර
3. ඉඩම් දීමනාපත්‍ර (විශේෂ විධිවිධාන) ප්‍රදානයන්

ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ඉඩම් දීමනා පත්‍ර

දීමනාපත්‍රයක් නිකුත් කිරීම:- ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ඉඩම් දීමනා පත්‍රයක් නිකුත් කරන්නේ ඉඩම් කවචේරියේ දී පමණි (20 වගන්තිය)

බලපත්‍රයක් දීමනාපත්‍රයක් බවට පරිවර්තනය කිරීම :- ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ ලබාදෙන බලපත්‍රයක් ඉඩම් කවචේරියේ දී දීමනාපත්‍රයක් බවට පරිවර්තනය කළ හැක.(ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, 20 වගන්තිය). ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) බලපත්‍රයක් දීමනාපත්‍රයක් බවට පරිවර්තනය කළ හැකිය. මෙම ඉඩම් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි වී ඇති අතර පිඹුරක දක්වා ඇත.

දීමනාපත්‍රයක් යටතේ රජයේ ඉඩම් අත්සතුකිරීම:- ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත යටතේ, ඉඩම් කවචේරියක දී හැර, රජයේ ඉඩම්, දීමනාපත්‍රයක් වශයෙන් අත්සතු කළ නොහැක (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, 20 වගන්තිය). එකී දීමනාපත්‍ර ලබාගැනීම සඳහා පුද්ගලයින් තෝරා ගැනීම තෝරාගත් ඉඩම් කවචේරියක දී සිදු කරනු ලබයි (මහජන කාර්යයක්, හෝ අක්කර 8කට අඩු ඉඩම් ඉඩම් කොමසාරිස්වරයා විසින් ප්‍රදානය කිරීම වැනි විශේෂ අවස්ථාවන්හි දී හැර) .

දීමනාපත්‍රයක් සඳහා ඉඩමක් මැනීම - මැනීම සිදුකර නොමැති ඉඩමක් දීමනාපත්‍රයක් යටතේ අත්සතු කළ නොහැක.(30 සහ 19(3) වගන්ති).

දීමනාපත්‍ර කොන්දේසි:- ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනතේ 1වන උපලේඛනය යටතේ දක්වා ඇති කොන්දේසි, මෙන්ම පැනවීමට ඉඩ ඇති වෙනත් අතිරේක කොන්දේසි ද ඉඩම් දීමනාපත්‍රවලට අදාළ වේ. කොන්දේසි ඉඩම හා බැඳී පවතින බැවින් කුමන පුද්ගලයෙක් විසින් ඉඩම අත්පත් කර ගන්න ද, හිමිකම් ලබා ගන්නේ එකී කොන්දේසි වලට යටත්වය (37 වගන්තිය). දීමනාපත්‍රලාභියා එම කොන්දේසි උල්ලංඝනය කරන අවස්ථාවක, දීමනාපත්‍රය අවලංගු නොකිරීම සඳහා හේතු දක්වන ලෙස දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) නිවේදනයක් නිකුත් කළ හැකිය.

ඉහත සඳහන් කටයුතු සඳහා නියෝජිතයෙක් හරහා ඉදිරිපත් වීමට දීමනාපත්‍රලාභියෙකුට හැකි වේ.

අභියාචනා කිරීම:-

දීමනාපත්‍රලාභියා විසින් හේතු දැක්වූ කල දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) ඔහුට එරෙහිව තීන්දුවක් දුන් විට

දින 30 ක් ඇතුළත ඇමතිවරයාට අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය. (91, 95, 96 වගන්ති)

125 වන වගන්තිය යටතේ මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකු විසින් පරීක්ෂණයක්ද පැවැත්විය හැකිය. මහේස්ත්‍රාත්වරයාගේ තීරණය සම්බන්ධයෙන් අභියාචනාධිකරණයට අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය. (126 වන වගන්තිය යටතේ)

දීමනාපත්‍රලාභියා විසින් හේතු දැක්වීම සිදුකර නොමැති නම්, (91(1) වගන්තිය), දිසාපතිවරයාගේ තීරණය සම්බන්ධයෙන් අභියාචනයක් සිදු නොකළ හැකි අතර, එය අග්‍රාණ්ඩුකාරවරයා වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලබයි. බලපත්‍රය අවලංගු කිරීමේ නියෝගය අවලංගු කිරීම සාධාරණ බවට සලකනු ලබන්නේ නම්, අග්‍රාණ්ඩුකාරවරයා විසින් එසේ සිදුකරනු ඇත (101 වගන්තිය).

දීමනා පත්‍රය පිළිගත හැකි බව (සත්‍ය බව) :- නීත්‍යානුකූල ලේඛනයෙහි ජනාධිපතිවරයාගේ අත්සන තිබිය යුතුය (අනුපිටපත් අත්සනක් පිළිගනු ලැබේ). ලේඛනයේ ඕනෑම පිටපතක් දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) විසින් ද අත්සන් කළ යුතුය. දිස්ත්‍රික්කයේ ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත ලේඛනය ලියාපදිංචි විය යුතුය.

දීමනා පත්‍රයක පසු අයිතිය:- භුක්ති විදින ඉඩමක හිමිකරුට ඔහු මිය යාමට පෙර අනුප්‍රාප්තිකයෙක් හෝ ජීවන හිමිකරුවෙක් නම්කළ හැකිය. ජීවන හිමිකරුවෙකුට වෙනත් අනුප්‍රාප්තිකයෙක්ව/ජීවන හිමිකරුවෙක්ව නම් කිරීමට නොහැකි වේ. ජීවන හිමිකරුවෙකුට ද භුක්ති විදින ඉඩම පැවරිය නොහැක."ආරක්ෂිත බිම්කැබැල්ලක්" හිමිකරුට ද ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගේ/දිසාපතිවරයාගේ (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාගේ) අවසරයකින් තොරව අනුප්‍රාප්තිකයෙක්/ජීවන හිමිකරුවෙක් නම්කළ නොහැක. අනුප්‍රාප්තිකයින් කිහිප දෙනෙක් නම්කළ හැකි වුවද, නම් කළ හැක්කේ එක ජීවන හිමිකරුවෙක් පමණි. හිමිකරුට ඕනෑම අවස්ථාවක නම්කිරීමක් අවලංගුකර වෙනත් නම්කිරීමක් සිදුකළ හැකිය.

නම්කිරීම සිදුකළ යුත්තේ දිසාපතිවරයෙක් (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයෙක්) /ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයෙක්/ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයෙක්/ප්‍රාදේශීය ආදායම් නිලධාරියෙක් /සාමදාන විනිශ්චයකාරවරයෙක්/නොතාරිස් වරයෙක් ඉදිරියේ ය. ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා විසින් හිමිකරුගේ මරණයට පෙර එය ලියාපදිංචි කළ යුතු අතර, එසේ නොවූහොත් එය අවලංගු වනු ඇත.

නම්කිරීමක් සිදුකර නොමැති නම්, පනත (3වන උපලේඛනය) ප්‍රකාරව අනුප්‍රාප්තිය සිදු වේ. අනුප්‍රාප්තියේ ප්‍රමුඛත්වය හිමිවන්නේ ජීවත්වන කලත්‍රයාටය. ඉන් අනතුරුව, ස්ත්‍රී පුරුෂ හේදයට අනුව- දියණිවරුන්ට පෙර පුත්තුන්ට, මිණිබිරියන්ට පෙර මුණුබුරන්ට, මව්වරුන්ට පෙර පියවරුන්ට, සහෝදරියන්ට පෙර සහෝදරවරුන්ට යනාදී වශයෙන් ප්‍රමුඛත්වය හිමි වේ. ඥාතීන්, ලේ ඥාතීන් මිස විවාහය මගින් ඇතිවන ඥාතීන් නොවිය යුතුය.

රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ ඉඩම් දීමනාපත්‍ර

මෙම දීමනාපත්‍ර දෙ ආකාර වේ:-

1. විශේෂ දීමනාපත්‍ර (පුණ්‍යාධාර, අධ්‍යාපනික, ජනහිතකාමී, ආගමික හෝ විද්‍යාත්මක කාර්යය ආදිය.)
2. නිදහස් දීමනාපත්‍ර

මෙම නීතිය යටතේ වන සියලුම දීමනාපත්‍ර ජනාධිපතිවරයා විසින් අනුමත කොට අත්සන් කළ යුතු වේ. දීමනාපත්‍රය පූර්ණ හෝ තාවකාලික විය හැකිය. (2 වන වගන්තිය).

දීමනාපත්‍රයක් යටතේ ලබාදුන් ඉඩම් කොටස් කිරීම:- දීමනාපත්‍ර හිමිකරුවෙකුට (පූර්ණ/බදු) ස්වකීය ඉඩම කොටස් කිරීමට අවශ්‍ය නම් දීමනාපත්‍රය ජනාධිපතිවරයා වෙත ආපසු බාර දී , එය ඔහුට/ඇයට කොටස් වශයෙන් ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා සිටිය හැකිය (රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත, 4 වගන්තිය).

දීමනාපත්‍රයක් අවලංගු කිරීම :- මෙහි දී පවා, බදු ගැනුම්කරු/දීමනාපත්‍ර හිමිකරුවෙක් දීමනාපත්‍රයෙහි කොන්දේසි හා අනුකූල වීමට අසමත් වන්නේ නම්, ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනතෙහි 106 -128 වගන්තිවල සඳහන් ක්‍රියා පරිපාටිය අනුගමනය කර දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) ඇයව/ඔහුව තෙරපා හැරිය හැකිය (17 වන වගන්තිය).

මෙකී හේතූමත දීමනාපත්‍රය අවලංගු වන අවස්ථාවක, වන්දි ලබාගත නොහැක.

ඉඩම් දීමනාපත්‍ර (විශේෂ විධිවිධාන) පනත

ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම වෙත පැවරී ඇති ඉඩම්, ඉඩම් දීමනාපත්‍ර ලෙස ඉඩම් නොමැති පුද්ගලයන්ට බෙදා දිය හැකිය. මේ සඳහා, අමාත්‍යවරයාට ගැසට් නිවේදන පත්‍රයෙහි ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද නියෝගයක් මඟින් ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිසම වෙත පැවරී ඇති ඉඩම් රජය වෙත පැවරිය හැකිය. ප්‍රදානයන් පරිපාලනය කිරීම සිදුකරනු ලබන්නේ ඉඩම් කොමසාරිස්වරයා විසිනි. කිසියම් සැකයක් පවතී නම් ඕනෑම රජයේ නිලධාරියෙකුට ඉඩම් කොමසාරිස්වරයා විමසිය හැකිය (16 වන වගන්තිය).

දීමනා පත්‍රයක සත්‍ය බව තහවුරු කිරීම:- නීත්‍යානුකූල ලේඛනයෙහි ජනාධිපතිවරයාගේ අත්සන තිබිය යුතුය (අනුපිටපත් අත්සනක් පිළිගනු ලැබේ). ලේඛනයේ ඕනෑම පිටපතක් දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා) විසින් ද අත්සන් කළ යුතුය. දිස්ත්‍රික්කයේ ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත ලේඛනය ලියාපදිංචි කළ යුතුය.

දීමනාපත්‍ර කොන්දේසි :- ඉඩම හා බැඳී පවතින කොන්දේසින් ද සමඟින් මෙම දීමනාපත්‍ර ප්‍රදානය කරනු ලබයි. එබැවින්, දීමනාපත්‍ර කවුරුන් විසින් ලබා ගන්න ද, ඔහු විසින් කවරෙක් නම් කළද, ඔහු වෙතින් දීමනාපත්‍රය කවරෙකුට හිමි වුවද, දීමනාපත්‍රයෙහි කොන්දේසිවලට සියලු දෙනාම යටත් වේ. දීමනාපත්‍ර කොන්දේසි උල්ලංඝනය කරන්නේ නම්, එවිට රජයට දීමනාපත්‍රය අවලංගු කළ හැකිය.

දීමනාපත්‍ර කොන්දේසි උල්ලංඝන වීමක් සිදුවෙමින් ඇත්දැයි යන්න නිසැකවම දැන ගැනීම පිණිස දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) ඕනෑම අවස්ථාවක ඉඩමට ප්‍රවේශ විය හැකිය. (15 වන වගන්තිය)

දීමනාපත්‍ර ලබාගත හැක්කේ කාටද:- ඉන් අනතුරුව, ජනරජයේ ජනාධිපතිවරයාට මෙකී ඕනෑම ඉඩමක් ඕනෑම පුරවැසියෙකුට පැවරීම සිදුකළ හැකිය. (වයස අවුරුදු 18ට වැඩි). දීමනාපත්‍රයේ ප්‍රදානලාභියාට වෙනත් ඉඩම් තිබේද, ඇයට/ඔහුට ඉඩම් දියුණු කළ හැකිද, සහ ප්‍රදානලාභියාගේ පවුලේ ආදායම ඔහු විසින් සලකා බැලිය යුතුය (3 වන වගන්තිය).

පවරාදීම- ඉඩම් කොමසාරිස්වරයාගේ අවසරයකින් තොරව දීමනාපත්‍රලාභියාට ඉඩමක් පැවරීමට නොහැක (5 (1) වගන්තිය, 12 වගන්තිය)

අනුප්‍රාප්තිකයා නම්කිරීම:- දීමනාපත්‍රය සඳහා අනුප්‍රාප්තිකයෙක් නම් කිරීම, අන්තිම කැමති පත්‍රයකින්, හෝ දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා), නොතාරිස්වරයා, ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා හෝ සාමදාන විනිශ්චයකරුවෙක් ඉදිරියේ නිශ්චිත ආකෘතිපත්‍රයක් සම්පූර්ණ කිරීමකින් සිදුකළ හැකිය. අනුප්‍රාප්තිය ලැබීමට නම්කළ යුත්තේ කවුරුන්ද යන්න පිළිබඳ සීමාවක් නොමැත.

දීමනාපත්‍රයක් උරුමයෙන් හිමිවීම:- අනුප්‍රාප්තිකයෙක් නම් කිරීමකින් තොරව දීමනාපත්‍ර ලාභියෙක් මිය ගියහොත්, ඉන්පසු ජීවත්වන කලත්‍රයාට දීමනාපත්‍රය හිමිවනු ඇත. කලත්‍රයාද මිය ගියහොත්, උරුමය හිමිවන්නේ කවරෙකුට ද යන්න පනතෙහි සඳහන් වන අතර, උදාහරණ ලෙස පිළිවෙලින්, පුත්‍රයින්, අනතුරුව දියණියන්, අනතුරුව මුණුබුරන්, අනතුරුව මිණිබිරියන් වශයෙන් වේ. මෙම නම්කිරීමේ අනුපිළිවෙල ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය අනුව පාදක වන්නකි. මෙම පනත යටතේ ඉඩම් දීමනාපත්‍රවලට අනුප්‍රාප්තියට උරුමකම් කීමේ දී ස්ත්‍රී පාර්ශ්වයට වඩා පුරුෂ පාර්ශ්වයට ප්‍රමුඛත්වය ලැබේ. දීමනාපත්‍රයට උරුමකම් කීම සඳහා සුදුසුකම් ලබන තැනැත්තන් එක් අයෙකුට වඩා සිටින්නේ නම්, අන්‍යයන්ට වඩා වැඩිමහළුම තැනැත්තාට ප්‍රමුඛත්වය පිරිනමයි.

වැඩි දියුණු කිරීම් සඳහා වන්දි ගෙවීම්:-

ඉඩම තමාට අයත් නොවන බව දැනුවත්වම සහ බලපත්‍රයක් නොමැතිව, රජයේ ඉඩම් වැඩිදියුණු කරන්නා වූ පුද්ගලයෙකුට ඒ සම්බන්ධයෙන් වන්දි ඉල්ලීම කළ නොහැකිය. ඉඩම එළිකිරීම, ඒ මත වගාකිරීම, ගොඩනැගිලි හෝ ආකෘති ඉදිකිරීම, ගස් කපා හෙළීම සහ මොනයම් ආකාරයකින් හෝ රජයේ ඉඩමකට අනවසරයෙන් පිවිසීම මෙයට ඇතුළත් වේ. එවැන් පුද්ගලයින් වරදක් සඳහා වරදකරුවන අතර, දඩයකට යටත් වීම හෝ සිරගත වීමකට හේතුවිය හැකිය (ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, 168 වගන්තිය)

ප්‍රතිපත්තිමය මට්ටමින්, ස්වේච්ඡා නොවන නැවත පදිංචිකිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි දී නැවත පදිංචි කිරීමේ පිරිවැය, නැවත පදිංචිකරවීම සහ පුනරුත්ථාපනය සඳහා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අවතැන් වූ පුද්ගලයින් සඳහා ගෙවීම් සිදුකිරීම පිණිස පනතින් විධිවිධාන සලසා ඇත.

ඉඩම් /ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් ස්වේච්ඡා නොවන නැවත පදිංචිකිරීම් සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය පරිපාලනය/ ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුකරනු ලබයි (2001 මැයි මස 16 වන

දින අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද පරිදි). අනිවාර්ය ඉඩම් අත්පත්කර ගැනීම හේතුවෙන් පීඩාවට පත් පුද්ගලයින් සම්බන්ධයෙන් මෙම ප්‍රතිපත්තිය අදාළ වේ. පෞද්ගලික ඉඩම් අත්පත්කරගැනීම මෙන්ම රජයේ ඉඩම්වල භුක්තිය නැවත ආපසු ලබාගැනීම සම්බන්ධයෙන් එය අදාළ වේ.

මාර්ග ඉදිකිරීම

පොදු මහාමාර්ග ආඥාපනත 2008 වසරේ දී සංශෝධනය කරන ලදී. මෙම නීතිය යටතේ, පළාත් පාලන අධිකාරියක් යටතට පැවරී ඇති ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමට, රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ විශේෂ ප්‍රදානයන් සිදුකිරීම, මාර්ග ඉදිකිරීම, මාර්ග ආදිය වෙනත් අතකට හැරවීම, නැවත පදිංචි කිරීමේ භූමිභාග සඳහා ඉඩම් මිලදී ගැනීම, ආදිය සිදුකළ හැකි අතර, අත්පත් කර ගැනීමේ සීමාවන් සලකුණු කිරීම සඳහා ඉඩම්වලට ප්‍රවේශ වීම පිණිස මිනින්දෝරුවන්ට බලය ලබාදීමට මහා මාර්ග අධිකාරියට හැකියාව ඇත (පෙර, මිනින්දෝරුවරුන්ට ප්‍රවේශ වීමට හැකියාව ලැබුණේ ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතෙහි 2 වගන්තිය යටතේ වන නියෝගයකින් අනතුරුවය).

රජයේ ඉඩම් බෙදාදීම

බෙදාදීම් යෝජනා ක්‍රමවලදී ජාතික ජනවාර්ගික අනුපාතය සලකිල්ලට ගත යුතු අතර, ප්‍රමුඛත්වය ලබාදිය යුත්තේ ව්‍යාපෘතියක් හේතුවෙන් අවතැන් වූ/හෝ දිස්ත්‍රික්කයේ ඉඩම් නොමැති පුද්ගලයින්ටය (11 පරිශ්චය, 13 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය).

රජයේ ඉඩම්වලින් භුක්තියෙන් පිටමං කිරීම

පෞද්ගලික තැනැත්තෙක් රජයේ ඉඩමක් අනවසරයෙන් අල්ලාගත සිටී නම් රජයට කළ හැක්කේ කුමක්ද?

රජයේ ඉඩම් (භුක්තිය නැවත පවරා ගැනීම) (සංශෝධිත පරිදි) පනත යටතේ, රජයේ ඉඩමක භුක්තිය ආපසු පවරා ගැනීම පිණිස රජයට අධිකරණ ක්‍රියා මාර්ග ගත හැකිය. පුද්ගලයෙක් අවසරයකින් තොරව රජයේ ඉඩමක් භුක්ති විඳිමින් සිටින බවට “නිසි බලධාරියා” විශ්වාස කරන්නේ නම්, දින 30ක් (හෝ වැඩි ගණනක්) ඇතුළත භුක්තිය අතහැර, හිස් වූ භුක්තිය භාර දෙන ලෙස දන්වමින් පදිංචිකරුට නිවේදනයක් බාරදීමට ඔහුට/ඇයට හැකියාව ඇත. බලධාරියාගේ “මතය” ප්‍රත්‍යක්ෂ හේතු මත ඇති කරගන්නක් විය යුතු අතර, නිවේදනයෙහි ආකෘති පත්‍රය, අයදුම්පත සහ දිවුරුම් ප්‍රකාශය (නිසි බලධාරියාගේ මතය අඩංගු) පනතෙහි උපලේඛනයෙහි දක්වා ඇති ආකෘතිය අනුව සකස් වූවක් විය යුතුය (කන්දියා එදිරිව අබේකෝන් (1986) 3 CALR 141). එය එකී ආකෘතිය අනුව සකස් කර නොමැති නම්, පිටමං කිරීමේ නිවේදනය නිෂ්ප්‍රභා කිරීම සඳහා අභියාචනාධිකරණයට ඉල්ලුම් කළ හැකිය (රිට් ආඥා නඩුකරය).

පිටමං කිරීමේ නිවේදනයක් නිකුත් කිරීම:- පිටමං කිරීමේ නිවේදනය භුක්තිකරුට පෞද්ගලිකව බාරදීම සිදු කළ හැකි අතර, එය ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම්, නිවේදනය බාරදීමෙන් පසු දින 30ක් ඇතුළත භුක්තිය අතහැර, හිස් වූ භුක්තිය භාර දීම අවශ්‍ය වන බවට දන්වමින් (3 වගන්තිය), එම නිවේදනය ඉඩමෙහි පැහැදිලි ස්ථානයක ප්‍රදර්ශනය කළ හැකිය.

පිටමංකිරීමේ නිවේදනය බාර දුන් විට භුක්තිකරු ඉඩමෙන් ඉවත් විය යුතු අතර, නඩු ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අයිතියක් නොමැත (4 වගන්තිය). ඔහු/ඇය ඉවත් නොවන්නේ නම්, භුක්තිකරු තෙරපීම සඳහා නිසි බලධාරියාට මහේස්ත්‍රාත්වරයා වෙත ඉල්ලීම් කළ හැකිය. තෙරපීමෙහි අධිකරණ ක්‍රියා මාර්ග ආරම්භ කිරීමෙන් පසුව, ඔහු/ඇයට පිටමං නොකිරීම සඳහා හේතු ඇත්නම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස මහේස්ත්‍රාත්වරයා භුක්තිකරුගෙන් විමසනු ලබයි. ඔහු/ඇයට හේතු දැක්වීමට නොහැකි නම්, තෙරපීම සඳහා නියෝගයක් මහේස්ත්‍රාත්වරයා විසින් නිකුත් කරනු ලබයි. පනතට අනුව තෙරපීමේ අධිකරණ ක්‍රියා මාර්ග, ඒ සඳහා අයදුම් කිරීමෙන් මාස 3ක් ඇතුළත සම්පූර්ණ කළ යුතුයි (6අ වගන්තිය). තෙරපීමේ නියෝගය ලබාදුන් පසුව, ඒ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාකර අනවසර භුක්තිකරු තෙරපා දැමීම සිදුකරන ලෙස මහේස්ත්‍රාත්වරයා විසින් පිස්කල්වරයාට හෝ පොලිසියට නියෝග කරනු ලබයි.

හේතු දැක්වීම :- භුක්තිය අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීම පිණිස භුක්තිකරුවෙක් විසින් ඉදිරිපත් කළ හැකි පිළිගත හැකි හේතුව වන්නේ වලංගු මෙන්ම බලාත්මකව පවතින, බලපත්‍රය හෝ රජයේ ලිඛිත අවසරයයි (9 වගන්තිය). මහේස්ත්‍රාත්වරයාගේ නියෝගය අවසන් නියෝගය වන අතර, ඔහුගේ නියෝගයට එරෙහිව අභියාචනා කළ නොහැක (10 වගන්තිය). කෙසේ වෙතත්, නිසි බලධාරියා ඔහුගේ බලාධිකාරිය ඉක්මවා ක්‍රියා කර ඇති බව, ඒ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමට ඔහුට බලතල නොමැති බව, හෝ ඔහුගේ බලාධිකාරිය නිසි අයුරින් ක්‍රියාවේ යොදවා නොමැති බව භුක්තිකරුට පෙන්වා දිය හැකි නම්, ඊට ආඥා නඩුකරය අභියාචනාධිකරණය දක්වා ඉදිරියට ගෙන යා හැකිය.

අභියාචනාකිරීම සහ තෙරපා හැරීමේ නියෝගය:- තෙරපා හැරීම සඳහා නියෝගයක් මහේස්ත්‍රාත්වරයා විසින් ලබා දී ඇතිවිට, එවැනි නියෝගයකට එරෙහිව අභියාචනයක් ප්‍රකාශ කළ නොහැක. නිසි බලධාරියෙක් විසින් තෙරපා හැරීමේ නියෝගයක් සඳහා මහේස්ත්‍රාත්වරයෙක් වෙත අයදුම්කර ඇති විට, අනවසරයෙන් අත්පත් කරගෙන ඇති වූදින තැනැත්තා රජයේ ඉඩමෙහි පදිංචිව සිටින්නේ වලංගු බලපත්‍රයක් මත ද යන්න පමණක් පරීක්ෂා කරනු ලබයි. බලපත්‍රයක් නොමැති නම්, අනවසරයෙන් අත්පත් කරගෙන සිටින තැනැත්තාව තෙරපා හරිනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, රජයේ ඉඩම් (භුක්තිය නැවත පවරා ගැනීම) පනතෙහි 13 වන වගන්තිය යටතේ තෙරපා හැරීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවී තිබෙන හානි සම්බන්ධයෙන් අනවසරයෙන් අත්පත්කරගෙන සිටින තැනැත්තාට වන්දි ලබා දෙනු ලැබේ (12 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව රජයට එරෙහිව භුක්තිය පිහිටුවීමේ නඩුකරය පුද්ගලයා විසින් ජයගෙන තිබේ නම්).

තෙරපා හරින ලද පුද්ගලයෙකුට ඉදිරි වසර 10 ඇතුළත ඉඩමට නැවත ප්‍රවේශ වීමට නොහැකිය (වලංගු බලපත්‍රයක් හෝ රජයේ ලිඛිත අවසරයක් නොමැතිනම්). ඔහු එසේ ප්‍රවේශ වුවහොත්, එය වසර 5ක උපරිම සිර දඬුවමක්, හෝ රුපියල් 1,000 ක දඩයක් හෝ ඒ දෙකම සඳහා හේතුවිය හැකි අපරාධ වරදකි (11 අ වගන්තිය).

රක්ෂිත වනාන්තරයක ඔබ ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකර/අල්වාගෙන සිටී නම්, ඔබව එම ඉඩමෙන් තෙරපා හැරිය හැකිය. (වන ආඥාපනත). රක්ෂිත වන ප්‍රදේශයක ගොඩනැගීම් සිදුකිරීම වරදක් වන අතර, එවැනි ක්‍රියාවක් සඳහා ඔබට දඩ නියම කළ හැකිය.

දීමනාපත්‍රයක්/කල් බද්දක් යටතේ ලබාදුන් රජයේ ඉඩමක් සඳහා ඔබ විසින් ජල සම්පාදන ගාස්තු ගෙවා නැත්නම්, ඔබව තෙරපා හැරිය හැක (රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත, ඉඩම් නිරාකරණ ආඥාපනත, ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාපනත, ඉඩම් ප්‍රදාන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත).

රජයේ ඉඩම්වලට පහත දෑ අන්තර්ගත වේ:-

1. නෛතික වශයෙන් රජයේ හිමිකම සහිත ඉඩම්
2. රජයේ ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා යම් අධිකාරියක පාලනය යටතේ පවතින ඉඩම්: මහවැලි සංවර්ධන මණ්ඩලය සහ ගංගා නිමින සංවර්ධන මණ්ඩලය හෝ රජයේ ඉඩම් සංවර්ධනය කරන වෙනත් යම් අධිකාරියක්
3. පළාත් පාලන අධිකාරියකට පැවරී ඇති ඉඩම්

නිසි බලධාරියෙක් යනු:-

1. දිසාපතිවරයා (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා)
2. අතිරේක දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා
3. දුම්රිය සාමාන්‍යාධිකාරිවරයා
4. ජාතික නිවාස කොමසාරිස්වරයා
5. පළාත් පාලන කොමසාරිස්වරයා
6. දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයා විසින් බලය පවරනු ලබන වෙනත් ඕනෑම රජයේ නිලධාරියෙක්

මෙම පනත යටතේ පිටමං කිරීමේ නිවේදන යැවීම පිණිස සංස්ථාපිත ආයතනයකට “නිසි බලධාරියෙක්” පත් කිරීමට හැකියාව ඇත..

අත්හැරදමන ලද රජයේ ඉඩම්

ඉඩම් පුනර්ග්‍රහණ ආඥාපනත යටතේ, අත්සතු කරන ලද (බලපත්‍රයක්/දීමනාපත්‍රයක්) ඉඩමක් වසර 8කට වැඩි කාලයක් පුරා අත්හැර දමා තිබේ නම්, ඉඩමට හිමිකම ප්‍රකාශ කරන්නන් පිළිබඳ විමසීමට දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) හැකියාව ඇත. විමසීමෙන් අනතුරුව හිමිකම් ප්‍රකාශ කරන්නෙක් සොයා ගැනීමට අපොහොසත් වන්නේ නම්, දිසාපතිවරයාට (දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරයාට) ඉඩමෙහි නිවේදනයක් ප්‍රදර්ශනය කළ හැකිය. නිවේදනය ප්‍රදර්ශනය කිරීමෙන් පසු නිවේදනයෙහි නිශ්චිතව දක්වා ඇති පරිදි මාස 12ක් ඇතුළත හිමිකම් ප්‍රකාශ කිරීමක් සිදු නොවුනහොත්, ඉඩම රජය විසින් නැවත ලබා ගනු ලබයි (2 වගන්තිය)

නීතිය හා සමාජ භාරය 1982 දී ශ්‍රී ලංකාවේ, කොළඹ ස්ථාපනය කරන ලද ලාභ ඉපයීම පරමාර්ථ කර නොගත් සංවිධානයකි. එය සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම්; සමාජ, ආර්ථික හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් සහ ගැටුම්කාරී තත්ත්වය තුළ පවතින මානව හිමිකම් යන වැඩ සටහන් තුන පෙරදැරි කරගත් ප්‍රලේඛනයන්, පර්යේෂණ සහ උපදේශාත්මක වැඩ සටහන් හා සම්බන්ධව ක්‍රියා කරනු ලබයි. 'නීතිය හා සමාජ භාර මාසික සඟරාව' හා 'ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය' යන ප්‍රකාශනයන් මෙහි නියත ප්‍රකාශනයන්ට අයත්වේ. නීතිය හා සමාජ භාරය මානව හිමිකම් හා සංවර්ධනය සඳහා ආසියානුවන් (FORUM-ASIA) සහ මානව හිමිකම් සඳහා ආසියානුවන් (SAHR) යන කලාපීය ජාල වලද සාමාජිකයෙකි.

දුරකථන: +94112691228, +94112684845, +94112684853

ලිපිනය : 3, කින්සි වෙරසය, කොළඹ 8. ශ්‍රී ලංකාව.

ඊ මේල් : lst.escrprogram@gmail.com

වෙබ් අඩවිය : www.lawandsocietytrust.org

ෆැක්ස් : +94112686843